

Betingelse for Gjennemførelsen af den organiske Udvikling af Kirken i dens Heelhed; det er udtalt, at de skulle være Menighedens naturlige Organer, og videre, at de skulle udgjøre et meget væsentligt Led i Ordningen af Folkekirkens Forsatning; og hvad er der saa fulgt ovenpaa? At samtlige Landemoder have klamret sig om dette og have taget Menighedsraadene som et naturligt Fundament for den verbøslige Repræsentation i Kirkens Forsatning, idet de dog have havt en Fornemmelse af, at i Tidens Længde lod det sig ikke gjøre at skyde denne Repræsentation tilside; men saa bliver Spørgsmaalet, om det er et helbdigt Fundament for den verbøslige Side af den eventuelle Kirkeforsatning: Menighedsraad, som kunne udvælges af Præster alene. Det forekommer mig, at, naar disse Raad ere saadanne, som Præsten kan efter eget Lykke udvælge af sin Menighed, saa bliver det hele Menigheds-element Tant og Illusion (Ja, ja!).

Kirke- og Underviisningsminister: Jeg kan jo ikke nægte, at jeg ogsaa havde troet, at dette Lovforslag, efter hvad der alt tidligere er foregaaet, vilde være gaaet igjennem uden nogen Modstand. Jeg maa nu beklage, at den har fundet denne, men troer rigtignok, at det skyldes, at man har villet give den ganske andre Dimensioner, end der i Virkeligheden kan tillægges den. Det er vel muligt, at den ærede Viceformand (Kehmann), som først og sidst havde Ordet, er blevet foranlediget til at gaae ind paa en Forhandling af en anden Gjenstand ved Dyringer, der falder fra en anden æret Landstingsmand, men jeg troer dog, at det ved nærmere Betragtning vil vise sig, at der i Virkeligheden ikke er nogen som helst Forbindelse mellem de to Gjenstande, som her ere bragte frem. Jeg troer, at der kan være en Deel af indvendinge mod de Dyringer, der fra den ærede Viceformands Side fremkom med Hensyn til Landemoderne og den Benyttelse deraf, som hidtil har fundet Sted. Man saae deri vistnok noget ganske Andet, end der i Virkeligheden deri kan sees. Jeg troster mig ogsaa til, tilstrækkelig at kunne godtgjøre dette, naar den Forhandling fremkommer derom, som vel

kan ventes i en af de nærmeste Dage i Anledning af et andet Lovforslag, men jeg anseer det for ganske urigtigt at gaae nærmere ind herpaa ved det foreliggende lille Lovforslag. Naar jeg altsaa holder mig til dette alene, saa seer jeg ikke, at der i den ærede Viceformands Foredrag, der jo i saa mange Henseender indeholdt en Anerkjendelse af, hvad der er skeet, at jeg sandelig personlig i den Henseende kan finde mig fuldkommen tilfredsstillet, — seer jeg ikke, siger jeg, at deri indholdes nogensomhelst anden Grund til, at man skulde være mod dette Lovforslag end den, som opstilles i den almindelige Regel, at man ikke kunde anerkjende nogen Institution, der ikke havde legal Gjæmme, der ikke var optagen i og hjemlet ved en Lov. Jeg troer nu ikke, at den Sætning i sin Almindelighed kan holde Stik; det er ganske vist, at der gives mange Institutioner, som maae kræve en saadan Lovgjæmme, men det kan dog ikke benægtes, at der ogsaa gives saadanne Institutioner, i Særdeleshed naar disse kun have en foreløbig og midlertidig Charakter, som paa ingen Maade egne sig til at optages i en Lov, men som tværtimod ganske naturligt maa være henvisst til en Bestemmelse og foreløbig Afgjørelse gjennem Administrationen saaledes, at naar den endelige Skikkelse deraf skal gives, denne vil kunne bringes tilveie under Form af Lov. Jeg troer netop, at dette i høi Grad maa siges at gjælde om denne Institution, hvis man vil kalde den saaledes, som her er Tale om. Det er vistnok Tilfældet, at Menighedsraadene ingenlunde kunne siges at høre til saadanne fundamentale Formationer i Samsundet, som den ærede Viceformand mindede om; men det maa erindres, at noget fuldkomment dertil Svarende i det Mindste er noget meget gammelt i vor hele Retstilstand; det har sin Gjæmme ogsaa i Lovens almindelige Bydende. I Lovens 2—9 er der allerede forudsat som noget Givet, at der maatte være stillet ved Siden af Præsten i Menigheden nogle Mænd, der kunne betragtes som hans Medhjælpere. Det er, da Spørgsmaalet kom frem i den i Aarene 1853—54 samlede Kirkekommission, ogsaa kommen under Overveelse, hvorledes saadanne Menighedsraad eller Medhjælpere for